

Розділ 4.**Професійний розвиток правової компетентності адміністраторів ЗВО у системі післядипломної освіти на засадах сталого розвитку**

Богущий Ю.П. – кандидат педагогічних наук, молодший науковий співробітник Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

Рідей Н.М. – доктор педагогічних наук, професор кафедри освіти дорослих, факультет менеджменту освіти та науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова; nataliia.ridei@gmail.com

Павленко Д.Г. – здобувач кафедри освіти дорослих факультету менеджменту освіти та науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова; pauls.10102012@gmail.com

Гуменюк А.Г. – кандидат політичних наук, доцент кафедри політичної психології і міжнародних відносин Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова; alla1969.04@gmail.com

У дослідженні вперше розроблено та експериментально перевірено ефективність моделі розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у системі післядипломної освіти, в якій функціонально взаємодіють стратегічно-адміністративні контент розпорядчого управління, семантично-методологічний та змістово-методичний контент, організаційно-розпорядчий адмінконтент, діяльнісно-творчий та релевантний контент.

Виявлено педагогічні умови розвитку правової компетентності у адміністраторів вищої школи в системі післядипломної освіти, до яких належать: професійний розвиток адміністраторів вищої школи і розуміння можливостей їх професійної самореалізації в управлінській діяльності; поєднання традиційних методів навчання з інноваційними, спрямованими на моделювання ситуацій професійного розвитку; поглиблення практичної складової, активізації науково-дослідницької роботи та підвищення значущості самоосвіти.

Удосконалено зміст, форми та методи розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи в системі післядипломної освіти.

Ключові слова: розвиток, правова компетентність, адміністратори вищої школи, система післядипломної освіти.

Вступ. Актуальність теми дослідження. Керівництво особливою соціокультурною функцією управління професійною компетентністю у вищій школі здійснюється шляхом суспільного регулювання розвитку правових компетентностей у механізмах контролю за їхнім цільовим виконанням. Сукупність органів вищої школи, об'єднана адміністративним управлінням виконавчої спроможності післядипломної освіти, забезпечує та гарантує верховенство права в адмініструванні розвитку правових компетентностей адміністративного апарату вищої школи шляхом пролонгованого сприяння в післядипломній освіті. Інституції вищої школи здійснюють підготовку сформованих у правовій сфері адміністраторів, здатних забезпечувати правові гарантії адміністрування в різних сферах суспільного життя. Адміністративний апарат управління у вищій школі уособлює коло керівників та управлінців, уповноважених здійснювати оперативне

адміністрування, представляти інституцію або організацію на рівні міжсистемної взаємодії освітньо-наукових організацій або їхньої модернізації.

У соціально-гуманітарних науках адміністраторами вважають професійно сформованих управлінців, керівників, службовців, основний обов'язок яких полягає у здійсненні політики в установах вищої школи (національної безпеки, безпеки життєдіяльності та якості життя, збалансованого соціально-економічного та еколого безпечного розвитку суспільства й управління якістю освітньо-наукових систем інституцій вищої школи шляхом системного адміністративного впливу на забезпечення суспільних соціально-правових гарантій) і прийняття рішень глобальної академічності та соціального виміру. У науці та практиці тематика дослідження актуалізується через професійно-компетентне забезпечення правочинності розвитку компетентностей адміністраторів вищої школи в системі органів виконавчої влади, включаючи центральні, до яких належать найвищі державні, апарат відомчої адміністрації, департаменти і секретаріати зарубіжних країн, зокрема держуправління, держслужба, агентства та національні комісії в ієрархії органів центральної влади та систем організації післядипломної підготовки для розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи.

Інституції вищої школи, які адмініструються керівниками-управлінцями та службово-вповноваженими менеджерами, складаються із заступників керівника, керівників окремих управлінь департаментів, відділів, підрозділів, бухгалтерів і адміністративно-посадових осіб, що мають право ухвалювати рішення, обов'язкові за субординаційно-координаційною взаємодією підлеглих працівників, які адміністративно уповноважені реалізовувати правочинність прийняття в організації виконання адміністративних рішень та обов'язків для інших працівників вищої школи в післядипломній освіті. Більш розлогого трактування набуває адміністративно-управлінський апарат, що охоплює категорії працівників вищої школи в післядипломній освіті (керівний апарат адміністраторів управління різними категоріями, уповноважених службовими та технічними умовами до виконання управлінської праці в інституціях вищої школи).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Науково-теоретичну основу для визначення концептуальних засад складають правові, адміністративно-управлінські, педагогічні та психологічні категорії методологічного обґрунтування наукового дослідження. Загальними питаннями у сфері адміністративного управління, їхніми принципами і процесами займалися учені управлінці З. Румянцева, А. Файоль, Г. Емерсон, Ф. Тейлор, Г. Форд, А. Мадера; цільовим управлінням складних систем та їхнім розвитком – Ф. Друкер, В. Колпаков, М. Максимцов, М. Мескон; адміністративним управлінням системними змінами – Н. Миронова, Ю. Шаров; управлінням конфліктами інтересів – А. Гірник; управлінням інноваціями – Г. Альтшуллер, Г. Пігоров, В. Козинец, А. Махмудов; управлінням досягнення результатів – М. Максимцов, А. Ігнат'єва. Методологію адміністративного управління в аспектах суспільної системності і розвитку професійних компетентностей досліджував В. Афанасьєв, систем управління А. Ігнат'єва, М. Максимцов. Такі науковці-фундатори, як

Т. Гоббс, В. Глушков, О. Богданов, І. Блауберг, В. Карташов, О. Конт, С. Кузьмін, Ю. Мраков, Р. Мертоль, М. Месарович, Т. Парсонс, Л. Петрушенко, В. Садовський, М. Сетров, Г. Спенсер, В. Спіцнедаль, Я. Такахара, В. Тюхтін, У. Черчмен, А. Уйомов, Є. Юдін, розглядають системну методологію адміністрування як комплекс складових методологій управління, які трансформовані відповідно до системи формування професійних компетентностей у післядипломній підготовці, сукупність принципів, підходів і методів, а також видів і засобів системної адміндіяльності.

Колективні експертизи оцінювання ефективності адміністрування, права компетентність високопрофесійних експертів післядипломної освіти, їхній системний аналіз якості досліджень та оптимізацію експертної роботи висвітлювали О. Величко, П. Антосяк, соціально-економічну експертизу здійснювали В. Дурдинець та Ю. Саєнко, параметральну експертизу соціальних систем І. Вдовиченко, алгоритмізацію наступності аналізу в завданнях експертного оцінювання та їхнього застосування О. Дробот, кількісні методи В. Новосад, виокремлене методичне забезпечення експертного оцінювання вивчали В. Ковальов, О. Волкова, експериментальні моделі економічного напрямку схарактеризували В. Божко та Є. Яковенко, організаційно-економічне моделювання нелінійних систем – А. Орлов, методологію колективних експертних оцінок і їхньої наступності у сфері інженерно-технічних наук Т. Гончаренко, інтроспективний аналіз виконували В. Крючковський, Є. Петров, Н. Соколова, В. Ходаков, загальні питання соціологічної діагностики В. Чуденко, В. Городяненко, методи обробки експертної інформації А. Павлов, методологію вимірювання процесів сталого розвитку на базі індикаторів екологічної, економічної та соціально-безпечної метрики вимірювання потенціалу людського розвитку – М. Згуровський, стійкий розвиток суспільних, соціально-економічних систем з точки зору екологічної економіки та управління природокористуванням – Л. Мельник.

Науковий інтерес для дослідження складають теоретико-методологічні фундаментальні та прикладні аспекти філософського бачення управління якістю освіти та методології дослідництва у працях В. Андрущенка, В. Бондаря, Б. Гершунського, С. Пазиніча, О. Пономарьова, Р. Barrow тощо. Освітньо-регулюючі засади політики управління освітньо-науковими системами досліджували І. Іванюк, А. Ярошенко, Т. Brackston, D. Goldblatt, P. Lodge, J. Perraton тощо. Глобальні метрики освіти досліджували З. Бауман, В. Бебик, О. Білорус, І. Валлерстайн, Д. Гелд, С. Гессен, К. Корсак, О. Огієнко, Г. Томпсон, Є. Тюфлер, М. Kwiek, S. Marginson, R. Robertson тощо. Суспільно-інноваційні форми як засоби креативного сприйняття соціуму аналізували Л. Вовк, Е. Durkheim, D. Martin, L. Sklair. Інноватику педагогічного дослідництва розвивають Н. Бабіна, Л. Буркова, В. Ващенко, В. Вербицький, Н. Дем'яненко, В. Паламарчук, О. Романовський, О. Шапран, О. Шевнюк. Підходи футуристичного сприйняття дійсності та розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи досліджували Н. Newby, F. Newman, A. Toffler, A. Combs тощо. Питання нарощення потенціалу якості сформованості правових компетенцій та їхнього розвитку в післядипломній освіті розглядали С. Калашнікова, В. Ковтунець, С. Курбатов, В. Луговий, Т. Маматова, Г. Михайлишин,

В. Огвоздін, Н. Рідей, Ж. Таланова, О. Чувпило. Наукові доробки В. Боголюбова, П. Гусака, М. Корця, Т. Саєнко, Л. Сущенко, С. Яшник, W. Furmanek, W. Sobczyk, W. Walat охоплюють питання, пов'язані зі сферою адміністративного управління вищої школи та професійного розвитку правової компетентності, їхнього сталого уможливлення постійної зайнятості та аналізу суспільного впливу адміністративно-управлінського апарату взаємодії складностворених систем нелінійного характеру. Адміністративне управління системами вищої школи в післядипломній підготовці та його соціально-психологічний статус вивчають А. Бабічев, Г. Горбань, Л. Карамушка, С. Толочко, Н. Бордюг, І. Дейнега, О. Кондур тощо. Принципи адміністративного управління вищою школою розглядали В. Бех, С. Натрошвілі, Н. Протасова. Міжнародні аспекти адміністративного менеджменту формували R. Brand, W. Deming, P. Drucker, E. Loffler, M. Vintar.

Проблемам формування правової свідомості, політичної та правової культури (у т.ч. студентів), управління правовим захистом інтелектуальної діяльності, правової освіти (у т.ч. в післядипломній освіті) і виховання майбутніх фахівців присвячені наукові дослідження А. Алексєєва, О. Атояна, П. Баранова, І. Галушак, А. Івлєва, О. Ісаєнко, М. Козюбри, А. Кридановського, Лун Фена, Ю. Оборотова, А. Овчиннікова, В. Оксамитного, М. Орзих, П. Рабіновича, Т. Соловйової, С. Трекхініної тощо. Розвитку компетентнісного підходу як пріоритету наукових розвідок присвячені праці Н. Бібік, А. Богуш, І. Єрмакова, Н. Єршова, О. Локшина, Ю. Мозер, О. Овчарук, Л. Парашенко, О. Пометун, О. Савченко, Л. Салганик, І. Тараненко, Г. Фрейман.

Актуальність дослідження першоджерельності із фундаментально- та конкретно-наукової теорії та практики вітчизняних і зарубіжних психолого-педагогічних розвідок і пошуків щодо сформованості та розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у післядипломній освіті.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних засад та експериментальній перевірці змодельованого змісту і організації розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у післядипломній освіті.

Відповідно до мети було визначено такі завдання дослідження:

1. Здійснити теоретико-аксіологічний аналіз наукової літератури з проблем розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у післядипломній освіті; уточнити формулювання основних понять дослідження.
2. Обґрунтувати теоретичні і методичні засади розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи в післядипломній освіті.
3. Визначити критерії, показники та схаректизувати рівні розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи в післядипломній освіті.
4. Виявити педагогічні умови розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у післядипломній освіті.
5. Розробити та експериментально перевірити модель розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у післядипломній освіті.

Для виконання поставлених завдань застосовувалися такі методи досліджень:

– теоретико-аксіологічний метод аналізу – для дослідження багатокритеріальної оцінки цінностей синектики формування і розвитку правової компетентності в адміністраторів, управлінців, керівників вищої школи та уможливлення шляхом кластеризації заданої вибірки об’єктів, явищ та ситуацій на непересічні підмножини за схожістю ототожнення кластерної різноманітності моделей організації, що відрізняються в післядипломній освіті адміністраторів зі сформованими правовими компетентностями для вищої школи, типологія оструктуреності яких різняться за характерними ознаками організації структури ЗВО;

– методи сценарію – підготовки, погодження, формування уявлень про можливий розвиток правової компетентності адміністраторів вищої школи у вигляді передбачених сценарних алгоритмів, під якими розуміємо аналіз проблеми і розроблену логічну послідовність імовірного розгортання подій чи можливі перспективи розв’язання проблеми наукового дослідження;

– методи евристичні та формально-логічного аналізу процедур і методичних засад експертного оцінювання обґрунтованої, розробленої моделі для становлення каузальності (причини та наслідку, які описують взаємини між сформованістю правової компетентності та ефективністю її розвитку як психолого-педагогічного явища щодо спричинення подій, процесів, наслідків, спонукання, здобуття новітніх станів професійної якості та гарантування безпеки й квалітотії життя).

Виклад основного матеріалу. Встановлено роль адміністраторів у забезпеченні якості управління вищою школою у післядипломній освіті. Указано, що посада адміністратора визначається організаційною структурою, типом і рівнем закладу вищої школи, цільовим функціональним призначенням неперервної освіти (післядипломна, курсова, підвищення кваліфікації та стажування) і закріплюється штатним розписом як структурно-елементарна одиниця адміністративного органу й апарату управління, на яку покладаються повноваження, установлені нормативно-правовими актами й технічними регламентами; зміст діяльності адміністратора зумовлюється функціональною спрямованістю й правовим становищем ЗВО та межами адміністративного впливу у процесах дослідження громадської думки щодо ефективності його роботи через професійну орієнтацію, підготовку для формування правової компетентності, діагностики професійних середовищ за параметрами і показниками адаптації випускників та їхньої зайнятості, забезпечення розвитку професійної компетентності адміністраторів, а також формування експертних і науково-методичних представницьких інтересів у вигляді груп і комісій різного рівня. Тому адміністратори (адмінапарат) слугують структурним конструктором і запорукою створення ефективної адміністративної системи ЗВО, здатної адекватно реагувати на суспільні зміни і трансформації освітньо-наукових систем вищої школи та забезпечувати якість управління вищою школою у післядипломній освіті.

Конкретизовано, що до адміністративних посад належать посади керівного управлінського апарату (керівники та їхні заступники, головні і провідні фахівці з числа педагогічного та науково-педагогічного, спеціально-обслуговуючого й адміністративного персоналу), які мають соціальну та біо-соціальну відповідальність перед поколіннями здобувачів освіти, академічну доброчесність у до-

триманні традицій вищої школи для забезпечення неперервності освіти та наукового дослідництва; володіють здатністю забезпечувати збереження інституційної спадщини; мають сформований рівень академічної (освітньо-політичної, правової, екологічної та управлінської) культури для збереження наступності й унаслідування корпоративних традицій керівництва, управління, адміністрування, а також інституційного практично-корисного досвіду; уміють шанобливо ставитися до стабільності адміністративної системи у складі її працівників (у тому числі до зовнішніх органів адміністративного управління різного рівня). Як правило, на адміністративні посади призначаються випускники з вищою освітою, які набули професійного досвіду, мають відповідні адміністративні здібності, що відповідно унормовуються, і спрямовують свої зусилля на професійний розвиток, удосконалення пролонгованих компетентностей для позитивної зайнятості та забезпечення якості управління соціокультурними формами (освітньо-науковими, адміністративними, наглядовими, моніторинговими, інформаційно-аналітичними та експертними системами вищої школи й післядипломної підготовки) та якості й безпеки життя колективу в цілому та окремих особистостей.

Установлено роль міжнародних зібрань у сприянні формування єдиного освітнього простору та значущість ефективності адміністративного управління в забезпеченні євроінтеграційних процесів; проведено порівняльну характеристику розділу «Управління ЗВО» попередньої та нової редакції закону «Про вищу освіту». У процесі аналізу акцентовано увагу на суттєвих змінах у термінах перебування на посаді керівних органів ЗВО та правил їхньої зміни, приділено значну увагу органам студентського самоврядування, роботі наукових товариств студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених.

Розроблено структурно-логічну схему управління у системі вищої освіти і ЗВО, яка враховує зовнішні чинники впливу на систему, що доповнені фінансово-маркетингово-сервісним, політико-управлінським, соціально-конкурентно-спроможним, репутаційно-академічним презентативним, суб'єкти управління (структура і повноваження керівництва), види, рівні управління, функціональні особливості, підсистеми (об'єкти управління за видами діяльності), мету управління – доступність, якість та ефективність вищої освіти.

У процесі аксіологічно-порівняльного аналізу функцій адміністративного управління вищої школи у післядипломній освіті встановлено особливості складових процесів адміністрування та уточнено їхні визначення, а саме: планування як процедура, процес, теоретико-методологічна абстракція; організація як цілеспрямований процес узаємодії процедури спеціалізації у видах діяльності та кооперації управлінських рішень; мотивація як спонукальний вплив на працівників для формування комплексу професійно-ціннісних орієнтирів, мотиваційних інтересів системи психологічної регуляції функціонально-спрямованої управлінської діяльності процесспроможного потенціалу освітньої системи; контроль як інтегрована управлінська діяльність, засіб забезпечення виконавчої дисципліни та форма діагностики й ревізії, а також система суб'єкт-об'єктних взаємин.

Здійснено порівняльний аналіз національного й американського стандартів щодо управління якістю у сфері освіти, встановлено суттєві відмінності розділу «Відповідальність керівництва», акцентовано увагу на основних функціях адміністративного управління в вищій освіті. Висвітлено механізми функціонування як комплекс нормативно-правових і організаційно-розпорядчих процедур, які регламентують взаємодію учасників системи освіти.

Запропоновано авторське бачення вибору блоків методів управління освітніми системами (програмно-цільові, діагностико-коригуючі, конкурентно-ідентифікуючі, організаційно-регламентуючі, психолого-педагогічні, організаційно-регламентуючі, узгоджувально-симбіотичні) за цільовим призначенням функцій.

Розроблено структурно-логічну схему систематизації методів і функцій управління у вищій освіті.

Стан розробки наукової проблеми розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у післядипломній освіті схарактеризовано за джерельним базисом генезису й еволюції методології формування і розвитку превалюючих парадигм та поглядів щодо управління з метою досягнення ефективності функціонування цілей і завдань політики якості, освітньої політики, сталості впливу інституцій вищої школи післядипломної підготовки на стан і розвиток академічної потенціалу суспільства та модернізацію освітньо-наукових систем неперервної підготовки адміністраторів, керівників та службовців зокрема та професійних кадрів із правовими компетентностями ЗВО в цілому.

Розроблено структурно-логічну схему розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у післядипломній освіті (рис.4.1)., яка концептуалізує:

- впливи чинників мікросередовища систем ЗВО (конкурентоспроможність, кадрова політика, фінансування, пріоритетні програми і проекти) та зовнішнього макросередовища – політичні (політико-дипломатично-управлінські), соціальні (соціально-конкурентно-спроможні), економічні (фінансово-маркетингово-сервісні), репутаційні (академічно-акредитаційно-презентуючі) через аксіологію мотивації, системи цінностей, потреб, прагнень, особистих цілей розвитку;

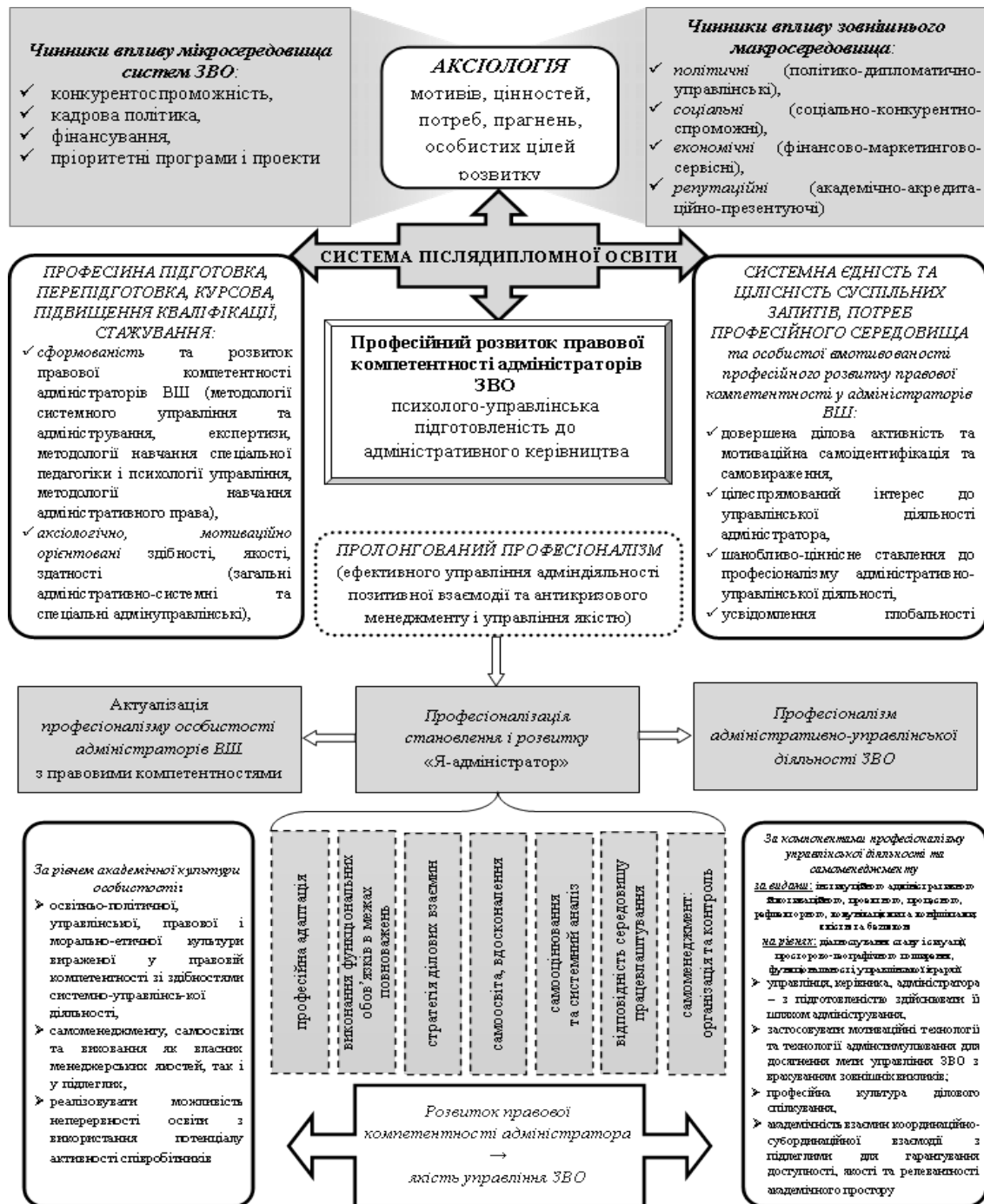

Рис. 4.1. Структурно-логічна схема розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у післядипломній освіті

- формування продуктивної футуристичної моделі стратегії успіху «Я-адміністратор» за умов професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації, стажування: сформованість та розвиток правової компетентності адміністраторів ВШ (методології системного управління та адміністрування, експертизи, методології навчання спеціальної педагогіки і психології управління, методології навчання адміністративного права), аксіологічно, мотиваційно орієнтовані здібності, якості, здатності (загальні адміністративно-системні та спеціальні адміністративні);

- наявність психолого-управлінської підготовленості до адміністративного керівництва з розкриттям креативного потенціалу здійснення ефективної управлінської діяльності як системної єдності й цілісності суспільних запитів, потреб професійного середовища та особистої вмотивованості професійного розвитку правової компетентності в адміністраторів ВІІ (довершена ділова активність і мотиваційна самоідентифікація та самовираження, цілеспрямований інтерес до управлінської діяльності адміністратора, шанобливо-ціннісне ставлення до професіоналізму адміністративно-управлінської діяльності, усвідомлення глобальності академічного виміру неперервної освіти і зайнятості впродовж життя);
- умотивованість професійних досягнень в управлінській діяльності, психокомпенсаторні резерви функціональних можливостей кризового управління у складних, критичних та екстремальних ситуаціях; функціональна реалізація пролонгованого професіоналізму (ефективного управління адміністративною діяльністю позитивної взаємодії та антикризового менеджменту й управління якістю);
- актуалізація професіоналізму особистості адміністраторів ВІІ з правовими компетентностями, професіоналізація становлення і розвитку «Я-адміністратор» (професійна адаптація, виконання функціональних обов'язків у межах повноважень, стратегія ділових узасмин, самоосвіта, удосконалення, самооцінювання та системний аналіз, відповідність середовищу, працевлаштування, самоменеджмент: організація та контроль), професіоналізм адміністративно-управлінської діяльності ЗВО.

Розвиток правової компетентності адміністратора сприяє забезпеченню якості управління ЗВО через актуалізацію професіоналізму особистості адміністраторів вищої школи з правовими компетентностями (за рівнем академічної культури особистості: освітньо-політичної, управлінської, правової і морально-етичної, вираженої у правовій компетентності зі здібностями системно-управлінської діяльності, самоменеджменту, самоосвіти та виховання як власних менеджерських якостей, так і у підлеглих, реалізація можливостей неперервності освіти з використання потенціалу активності співробітників) та професіоналізм адміністративно-управлінської діяльності ЗВО (за компонентами професіоналізму управлінської діяльності й самоменеджменту; за видами: інституційного адміністративного й мотиваційного, проектного, процесного, рефлексивного, комунікаційми та конфліктами, якістю та безпекою на рівнях: діагностування стану і ситуації, просторово-географічного поширення, функціональності, управлінської ієрархії: управлінця, керівника, адміністратора – із підготовленістю здійснювати її шляхом адміністрування, застосовувати мотиваційні технології та адміністрування для досягнення мети управління ЗВО з урахуванням зовнішніх викликів; професійна культура ділового спілкування, академічність стосунків координаційно-субординаційної взаємодії з підлеглими для гарантування доступності, якості та релевантності академічного простору).

Правова компетентність адміністратора ВІІ у післядипломній освіті передбачає професійні та спеціальні якості адміністратора, керівника, управлінця, службовця: сфокусованість на цілісній єдності системи адміністрування з елек-

тивним нехтуванням незначущих дрібниць, які складають множину нисхідного зниження потенціалу ефективності; переконаність адміністратора-наставника в координаційно-субординаційній взаємодії та підпорядкуванні, статусу лідера переконувати, залучати до стратегії адміністрування; відкрита й системоутворююча центрованість адміністратора та залучення підлеглих послідовників до наслідування стилю, статусу, іміджу, позитивного професійного реноме; академічна доброчесність як сукупність морально-етичних, релігійно-теологічних, філософсько-фундаментальних і законодавчих норм, якими мають керуватися учасники освітнього процесу; натхненність і відданість у творчій реалізації як складовій нарощення ефективності; інноваційність, окрім формування власного потенціалу академічної культури та її правового регулювання, щодо засвоювання та запровадження транскультурних кросів культур взаємодії потенціалів полікультур, сприяння новаторству та зреалізованості як новатора сучасної адміністративної генерації; витривалість та стоїцизм виконання обов'язків без помітного зниження працездатності; індукція та дедукція в рівноважній сталості від узагальнення, систематизації, профілювання до конкретизації та деталізації у вирішенні стратегічних корпоративних адміністративних завдань; автентичність наслідування традицій академічної спадщини як інституційної, так і наукових шкіл менеджеризму, законодавства та права в системі освіти, науки та інноватики; гіпотетичність – генерування ідей, гіпотез і стратегем перспективного адміністрування організацією та власним життям у розвитку існуючих і набутих компетентностей методології системного управління й наукового пізнання; рішучість як вольова спроможність вчасного прийняття й виконання рішень у окремо значущій для людини ситуації та адміністратора; привабливість позитивного звернення уваги до особи управлінця; позитивність та конативність – моделювання дійсності з гедонічним ефектом у досягненні дельти зростання якості позитивного сприйняття, трансформації та модернізації діяльності й отримання задоволення від неї у процесі професіоналізації адміністраторів; комунікативність – відносно стійкі властивості особистості, що сприяють успішному сприйняттю, розумінню, засвоєнню, використанню й передаванню інформації в межах соціальних груп, колективів навчальних інституцій і партнерської взаємодії.

До здібностей представників адмін апарату ВШ у післядипломній освіті відносимо: нестримну жагу до перемог; стресостійкість, превалювання домінантної ролі, упевненість у собі, креативність, емоційну врівноваженість, відповідальність, незалежність.

Професійними здатностями адміністраторів ВШ у післядипломній освіті є: психологічна селективність співпереживати, виявляти чутливу сприйнятливність у запровадженні організаційно-розпорядчих та адміністративних процедур з урахуванням пріоритету (біхевіоризму) в представленні об'єктів адміністративно-управлінської діяльності; оперативно-портативне реагування й адекватний відгук на психолого-педагогічні особливості представників системи адміністрування ВШ; інтелектуально-практична здатність функціонального розподілу посадових обов'язків групової колективної діяльності з урахуванням індивідуальних теоретично-методичних аспектів ролі адміністраторів; оперативно-портативно орієнтуватися в проблемах, які вимагають практичного застосування

системи компетенцій за галузевим, регіонально-територіальним призначенням щодо вирішення проблем системного адміністрування; адміністративно-управлінський такт у відчутті міри рівноваги в міжособистісній взаємодії з людьми, відсутність якого руйнує оптимальні відносини керівника з підлеглим; соціальна енергійність (здатність упливати на людей ставленням до них, а також до справ, подій; логічна переконливість упливу словом і ділом, уміння реалізувати логічну послідовність; спонукати особистим прикладом; упевненість у своїх силах, оптимізм; оптимальний вибір моментів вирішального впливу, ризику); емоційно-мовленнєвий уплив потенційних можливостей індивідуума, а також груп, спільнот, який виявляється в різних емоційних формах вираження; вимогливість як наявність у керівника високих потреб, запитів і спонукання підлеглих до неухильного виконання рішень, досягнення цілей, виражених у складових: сміливість пред'явлення вимог; постійність, усталеність; гнучкість пред'явлення вимог з урахуванням проблемної ситуації, їхня невимушеність, категоричність; поліваріантність форм вияву, особливо саркастична й сатиристична здатність (у т.ч. самоіронія); індивідуалізація вимог залежно від постійних і тимчасових психологічних особливостей та станів людей, застереження від непередбачуваних ситуацій в освітньо-науковому процесі; критичне ставлення та здатність аналітично характеризувати дійсність у конкретних справах; схильність до організації адміністративно-управлінської діяльності, що виражається в упорядкуванні, налагодженні єдності організаційно-розпорядчого процесу; виконання ролі організатора та відповідальність за роботу інших людей; невгамовність в організаторській роботі; конативність, спустошення без адміністративної роботи; самоуправління розвитком правової компетентності як володіння адміністративно-управлінськими, системними спроможностями праворегулювання освітньо-наукових систем за змістом функціональної діяльності процесів маркетингу, планування, організації менеджменту, мотивації, регулювання, обліку та аудиту, моніторингу та контролю, метрики оцінювання діяльності установи вищої школи у післядипломній освіті; організаційно-управлінськими щодо організації й підготовленості до виконання професійних адміністративно-управлінських правозабезпечуючих – психолого-педагогічних, фінансово-економічних, соціально-побутових, організаційно-управлінських, освітньо-наукових, науково-дослідних, природо- та ресурсоощадних, працезхоронних, безпеки життєдіяльності, валідності лабораторно-випробувальної справи, системного аналізу нормативно-правових баз, моніторингових, технічно-регулятивних, квалітологічних, проектно-конструкторських, просвітницько-пропагандистських у сфері адміністративного управління правовим регулюванням ВШ у післядипломній освіті та забезпечення формування готовності розвитку правової компетентності в адміністраторів.

Сформованість та пролонгування розвитку правової компетентності адміністраторів ВШ у післядипломній освіті включають здатності: ефективно здійснювати професійну адміністративно-управлінську, організаційно-розпорядчу, психолого-педагогічну, системно-просвітницьку моделюючу (культурно-соціальну), прогностичну, системно-аналітичну квалітологічну (моніторинг якості управління ВШ та стану і розвитку соціально-економічних і біосоціальних

систем), розбудови інфраструктурно-інституційної організації за типами, видами та формами неперервної освіти впродовж життя; зберігати, наслідувати та забезпечувати розвиток академічної та природоохоронної спадщини – наукових шкіл, автентичності нативності (національної, регіональної, локальної); ефективно реалізовувати механізми і способи управління якістю та безпекою, а також екологічного керування в сфері освіти, науки та інноватики, організації соціокультурних форм освітньо-наукових, просвітницько-рекреаційних, психореабілітаційних, дозвіллевих систем, які забезпечують гармонізацію суспільства й навколишнього середовища на засадах сталості; технічного регулювання – нормування, сертифікації, стандартизації й верифікації метрології; професійної адаптивної зі становлення, нарощення потенціалу правової культури як частини академічної та політичної для вдосконалення професіоналізму шляхом підвищення кваліфікації, стажування, академічної та суспільної мобільності.

Указано, що наукові школи США з раціоналізації діяльності та управління працею задля гарантування ефективної продуктивності й нарощення потенціалу якості розвитку організацій сприяли розвиткові сучасних концепцій і стратегій адміністративного менеджменту та переконань щодо необхідності наукового управління фундаментально-філософського, загально- та конкретно-наукового класичного як адміністративного, системами різного призначення, міжособистісних суб'єктних взаємин і управління поведінкою та власне управління як галузі освіти та науки. Стрімкий розвиток науково-технічного прогресу й галузей промисловості на початку XX століття сприяв еволюційному пошукові наукового бачення проблем управління та організації в цілому, які вирішувалися у сфері класичної школи адміністративного управління. Класики французької та німецької наукових шкіл класичного адміністрування розглядали особливості й закономірності управління та сформулювали універсальні принципи, реалізація яких сприятиме нарощенню організаційної ефективності, а адміністрування аналізувалося в семантичних компонентах функціональної реалізації (планування, організація, керівництво, координація, нагляд і контроль) як цілісних системний процес. Наступна віха розвитку адмінменеджменту як науки характеризується актуалізацією людського чинника як трудового ресурсу потенціалу соціально-економічного розвитку, чому були присвячені дослідження міжособистісних і групових взаємин і норм поведінки в умовах неформальної організації. Завдяки пропагуванню гуманістичного напрямку в психології у середині XX століття спостерігається психологізація менеджменту та формується школа наук поведінки. Розвиток інформаційного суспільства сучасних наукових знань забезпечив методологію управління математично обчислювальним апаратом цифрової техніки як новим науковим напрямом, методами системного аналізу якості організаційно-виробничих систем для вирішення завдань управлінської проблематики, у тому числі у сфері освіти, науки та інноватики.

Розглянуто, обґрунтовано та розкрито методологічні аспекти адміністративного управління й релевантності вищої школи у післядипломній освіті та методичні засади експертно-аналітичної оцінки результатів адміністрування вищої школи; семантику адміністрування ЗВО для розвитку правової компетентності адміністраторів.

Виокремлено понятійно-категоріальний апарат як власне самої системи в розлозі її розумінні, так і системоутворюючі чинники, функції системоутворюючої джерельності, класифікаційні ознаки видів систем. Актуалізовані з точки зору природничо-гуманітарного, соціально-економічного, політико-управлінського погляду принципи діагностування системи, системоформувальна різноманітність, таксономічні ознаки методологічних підходів системного аналізу якості досліджень. Сформульовано характеристики основних підходів системної методології: проблемний, ситуативний, інноваційний, нормативний, цільовий, діяльний, системний, конструктивний, комплексний, синергічний, морфологічний, програмно-цільовий, аксіологічний, культурологічний, системно-діяльнісний, інформаційний, сценарний. Характеристика ознак підходів у системній методології може бути використана для програмування схеми досліджень складних систем (освітньо-наукових, соціальних, екологічних, управлінських, політичних) у галузі методології та системного управління вищою школою.

У авторському трактуванні сформульовано тлумачення понять «система управління», «організаційна структура управління», «організаційна архітектоніка управління»; конкретизовано етапи процесу управління, види його системно-організаційної діяльності; схарактеризовано принципи управління складними об'єктами, стан і алгоритм аналізу системи управління, види і особливості організаційної структури. За масштабами управлінської діяльності, функціонально-технологічними характеристиками, стратегічною програмованістю та плановою поточністю у видах організації управління, окрім лінійної, функціональної, лінійно-функціональної, децентралізованої (дивізіональна), матричної (інколи пазлової), виокремлено лінійно-генералізовані (штабні), програмно-проектні, цільові, модульні, модельні, кластерні тощо. Під час системного аналізу квалітологічного змісту системних процесів за видами управління – проектами, діяльністю, цілями, працею, трансформацією, протиріччями, інноватикою, релевантністю – встановлено, що в сучасній психолого-педагогічній науці приділено недостатньо уваги, оскільки їхні тлумачення знаходяться у сфері конкретно-наукової методології. Актуалізовано необхідність розгляду видів управління в рамках методології системного управління, як-от: фундаментально-наукової, філософії управління, конкретно-наукової політики якості, освітньої політики, управління освітньо-науковими системами.

Визначено, що експертно-аналітичне оцінювання – це процес і засіб методології системного управління розвитком. Конкретизовано і представлено систему методологічних процедур організаційно-управлінського оцінювання та виокремлено умови забезпечення якості й ефективності впливу експертних заключень для передбачення, запобігання виникнення та зменшення ризиків і небезпек запропонованих управлінських рішень експертного оцінювання з метою прогнозування та моделювання станів розвитку систем різних рівнів і типів. Проаналізовано з авторської точки зору колективні й індивідуальні методи оцінювання та запропоновано процедури для їхнього використання. Встановлено, що багатетапне оцінювання планів і програм розвитку має свою специфіку на кожному етапі стратегічного планування. Конкретизовано завдання оцінювання стратегічних планів і програм, види й підстави експертно-аналітичної оцінки стратегіч-

них планів розвитку за критеріями відповідності, достовірності, незаангажованості, результативності, ефективності, автономності розвитку специфічних систем у забезпеченні сталості.

Розкрито сутність понять «адміністративне управління вищої школи», виокремлено та уточнено основні підходи до адміністративного управління у вищій школі, що стосується післядипломної освіти, – культурологічний (адміністративно-корпоративна культура), системний (адміністрування системою та адміністративно-корпоративними взаєминами в ній та за межами), функціонально-цільовий (кадровий потенціал, персонал, проекти, конфлікти, якість, процеси), механістично-бюрократичний (інструктивно-процедурний за розробленими регламентами та адміністративно-правовими нормами), демократично-ліберальний (толерантний, персоніфікований, суспільний), інформаційний (інформаційні бази даних моніторингу якості систем управління, аудиту даних безпеки функціонування, безпеки життєдіяльності, охорони здоров'я, зайнятості, нормативно-правових баз формування національної безпеки) для гарантування соціального виміру та мобільності академічного простору сфери освіти, науки та інноватики трициклової системи неперервної підготовки та професійної зайнятості. Установлено послідовну функціональність – маркетингу, планування, організації менеджменту, мотивації регулювання, обліку та аудиту, моніторингу й контролю, метрики оцінювання діяльності установи вищої школи та післядипломної освіти. Розкрито зміст функціональної адміністративно-управлінської діяльності.

Конкретизовано тлумачення понять «адміністративний вплив» та «адміністративний примус». Систематизовано документовпорядження через акти адміністрування: вираження зовнішнього представлення, за сприйняттям суб'єктами влади, формою юридичної організації, функціональністю адміністративно-правового регулювання, галузевою належністю, юридичним значенням і наслідками, класифікацією індивідуальних прагнень працівників. Установлено пріоритетність актів нормативно-правової та локально-правової дії та регламентів в адмініструванні правового регулювання ВШ. Здійснено підбір організаційно-розпорядчих та адміністративно-розпорядчих методів адміністрування ВШ шляхом адміністративного впливу (системно-організаційні та процесно-розпорядчі) та примусу, які забезпечують ефективність виконавської дисципліни підлеглих у ВШ.

Актуалізовано необхідність формування нормативно-правових баз даних у системі адміністрування ВШ. На основі формально-логічного аналізу розглянуто поетапність формування структури баз, а також системного аналізу запропоновано алгоритм експертної перевірки їхньої ефективності у процесі практичного застосування. Сформульовано поняття «нормативно-правова база».

Здійснено розробку, обґрунтування та експериментальну перевірку моделі розвитку правової компетентності адміністраторів ВШ.

Визначено мету, завдання і зміст експериментальної роботи; розроблено критерії, рівні й алгоритм метрики релевантності педагогічного експерименту; здійснено математичний аналіз результатів експериментального дослідження; сформульовано висновки експериментальної доведеності достовірності науко-

вих результатів за сформованими педагогічним організаційно-функціональними умовами у післядипломній освіті.

Педагогічне дослідження має на меті обґрунтування теоретико-методичних засад та експериментальну перевірку моделі розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у післядипломній освіті, що обумовлено суспільним замовленням сталості на професійних адміністраторів вищої школи пролонгованої зайнятості в післядипломній освіті.

Модель розроблена за системою організаційно-функціональних контентів у визначених педагогічних умовах (рис. 4.2), а саме стратегічно-адміністративний контент розпорядчого управління, який складається з мети (розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити модель розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи в післядипломній освіті), завдань (теоретико-аксіологічний аналіз психолого-педагогічної літератури щодо аспектів розвитку правових компетентностей у адміністраторів вищої школи в післядипломній освіті; кластерний аналіз методології системного адміністративного управління у адміністраторів вищої школи в післядипломній освіті; розроблення, обґрунтування та верифікації моделі розвитку правової компетентності адміністраторів ВШ у післядипломній освіті; причинно-наслідковий аналіз експертного оцінювання моделі системи розвитку правової компетентності адміністраторів ВШ), принципів (ефективності правового регулювання адміністрування вищої школи, дидактичні та андрагогічні принципи професійної підготовки та розвитку правової компетентності; академічної доброчесності, інформаційно-комунікативної роботи, раціональної організації діяльності адміністратора, її планування, процесного, проектного управління, антикризового менеджменту, квалітологічності універсуму, суспільної сталості та біо-соціальної відповідальності), підходів (компетентнісний, культурологічний, аксіологічний, акмеологічний, системний) та є опорним поняттям і результатом стратегічного адміністративного управління й засобом концептуалізації та програмування розвитку правової компетентності адміністраторів на основі встановлених пріоритетів як фундаменту визначеної ресурсної бази ВШ. Тлумачення дефініції контенту передбачає трактування його як концептуально-стратегічної категорії, так і ступеневої технологічної в контексті досягнення мети здобувачів освіти – правової компетентності адміністраторів ВШ у післядипломній освіті.

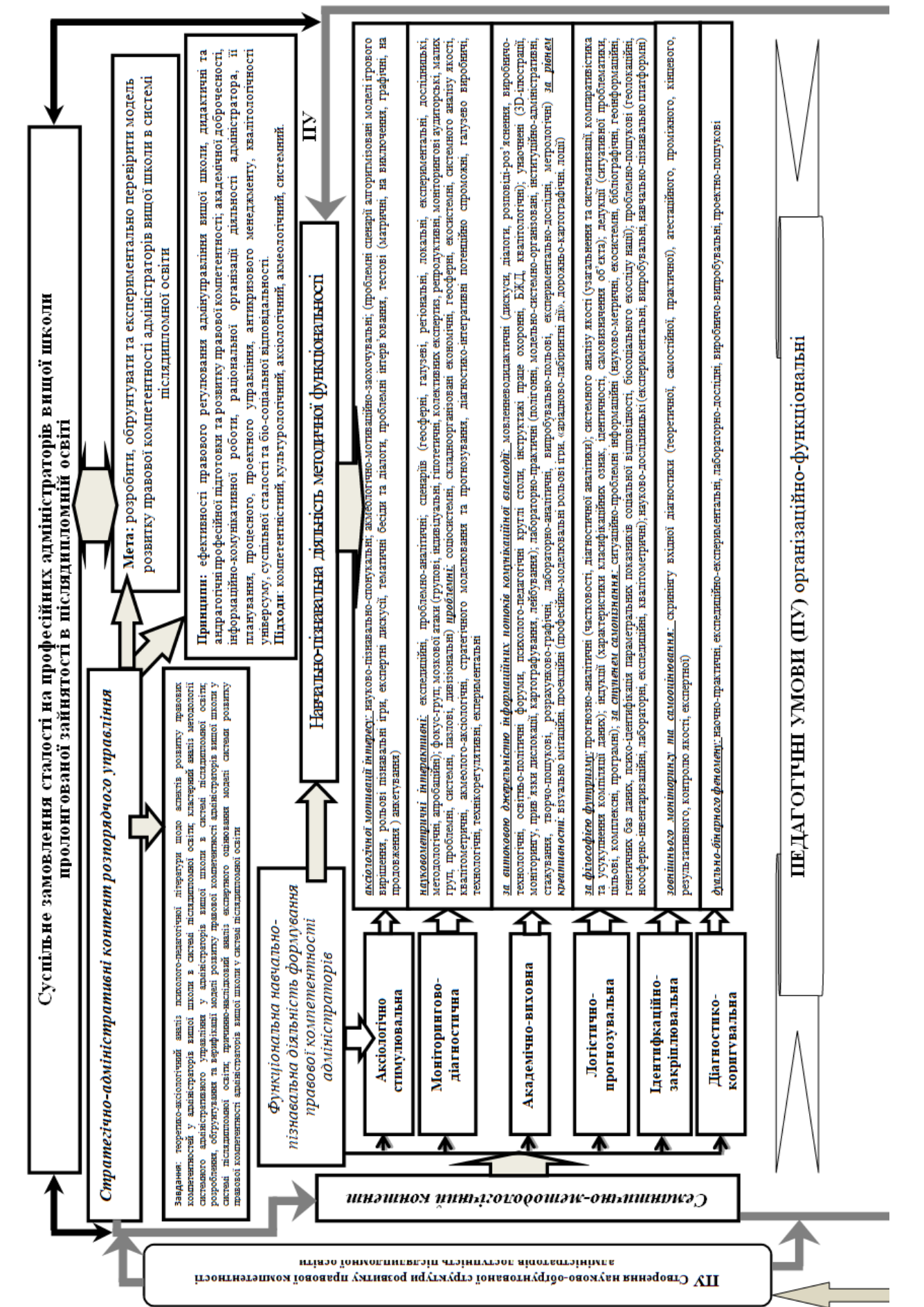
Семантично-методологічний контент передбачає функціональну навчально-пізнавальну діяльність формування правової компетентності адміністраторів зі складовими: аксіологічно-стимулюючою (цілісна єдність кластерів професійних орієнтацій, що характеризується сприйняттям і перетворенням будь-якої професійної діяльності); моніторингово-діагностичною (постійне спостереження за освітньо-науковим процесом для встановлення його релевантності та отримання інформації щодо невизначеності та невідповідності процесів управління якістю); академічно-виховною (освітньо-науковий процес розвитку академічної культури, заохочення та підтримки послідовників наукових шкіл та академічних традицій, інтелектуального та професійного розвитку правових компетентностей адміністратора; комплекс прав, обов'язків і відповідальності з точки зору законодавства; професіоналізація та соціальна вимірність як процес суспільної адап-

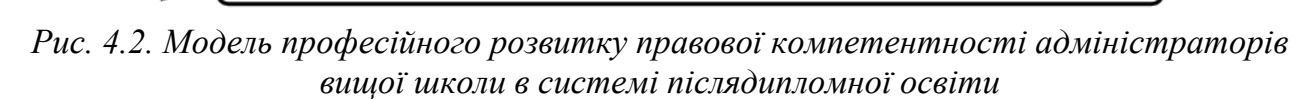
тації та суспільного становлення); логістично-прогнозуючою (пояснення розвитку з усуненням невідповідностей, суперечностей, неістотностей через аналіз невідповідної структури з доведенням форми адміністративної системи ВШ та обґрунтування перспективних станів і альтернатив їхнього досягнення в часовій залежності процесу прогнозування); ідентифкаційно-закріплювальною (сукупність організаційно-правових, політичних, соціально-економічних та природоохоронних інституційних процесів, які спрямовані на задоволення потреб громадян і суспільства, на основі інформатизації розвитку використання систем, мереж, нормативно-правових баз даних та інформаційно-телекомунікативних технологій); діагностико-коригуючою (адміністративно-управлінський вплив на компенсацію часткових невідповідностей з метою поліпшення згідно з технічними регламентами (ISO 9004), метрика точності параметрів управління, яка характеризується досягненням релевантності стану об'єкта управління, мети або рівнем наближення до неї, пов'язана з технологічними управлінськими процесами і способами їхнього вирішення – стабілізацією динамічної рівноваги складових системи, її втрати та досягнення гомеостазу).

Навчально-пізнавальна діяльність методичної функціональності реалізується через систему НМЗ: аксіологічну мотивацію інтересу, науково метричні інтерактивності та проблематики, за витоковою джерельністю інформаційних потоків комунікаційної взаємодії, рівнем креативності, філософією футуризму, ступенем самопізнання, зовнішнього моніторингу та самооцінювання, дуально-бінарного феномену.

Змістовно-методологічний контент забезпечується засобами (3D-демонстраційні на рівнях прогнозування та моделювання, технічні, лабораторно-інструментальні, науково-методичні та нормативно-регулятивні), методами (за видами діяльності: науково-навчально-пізнавальної, дослідницької, науково-метричної, науково-пошукової, прогностичної, конструктивної, футуристично-моделюючої, інноваційно-креативної розвиваючої), формами (за організацією навчальної та науково-пізнавальної діяльності, місцем дислокації та прив'язки, дидактичною метою).

Організаційно-розпорядчий адмінконтент управління алгоритму професійного розвитку за видами (базова підготовка, професійна, спеціальна, професійна адаптація, самовдосконалення, післядипломна неперервна (курсowa, підвищення кваліфікації, перекваліфікація, стажування) та на етапах (фундаментально-професійний, загальноправовий, фахово-спеціальний, регіонально-субсидіарний, виробничо-стажувальний, адаптивно-виробничо-технологічний, концептуально-стратегічний неперервного самовдосконалення та реалізації адміністративно-правового захисту).

Заключним етапом ефективної реалізації моделі є діяльнісно-творчий та релевантний контент, що діагностуються на рівнях (середній, підвищений, високий) і у критеріях (репродуктивний, евристичний, творчий). Результатом є сформованість правової компетентності адміністраторів вищої школи у післядипломній освіті. Педагогічний експеримент сприяв вирішенню основного завдання дослідження, сутність якого в результативності розвитку та сформованості правової компетентності та ефективності запропонованої моделі професійного розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у системі післядипломної освіти, яка забезпечує освітній процес галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування», 07 «Менеджмент та адміністрування», 08 «Право» (адміністративне). У педагогічному експерименті перевірено припущення, що розвиток правової компетентності адміністраторів вищої школи у системі післядипломної освіти збільшиться за рахунок упровадження науково-методичного забезпечення та впровадження моделі і алгоритму структурно-логічної схеми в педагогічних умовах організаційно-функціональної їх реалізації.

У експериментальному дослідженні взяли участь загалом 300 студентів, з них до КГ увійшло 148 осіб, до ЕГ – 152 осіб. Експериментальною базою дослідження було обрано Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Національний авіаційний університет, Бердянський державний педагогічний університет, Харківський національний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

На аксіологічно-мотиваційному етапі дослідження обрано тест-опитувальник мотивації досягнення А. Меграбяна (2005) для діагностики двох узагальнених стійких мотивів особистості: мотиву прагнення до успіху і мотиву уникнення невдачі. За результатами опитування встановлено, що прагнення успіху має більший діапазон мотивації, ніж у острах поразки це вказує на вольову рішучість дій адміністратора у внутрішньо системних та зовнішніх ризиках.

На діагностико-індифікаційному етапі сформовані ЕГ і КГ групи адміністраторів за розвитком рівнів сформованості компетентності (середній (С); підвищений (В); високий (А) та за критеріями: репродуктивним, евристичним, творчим (табл. 4.1), які комплектувалися за рівнями підготовленості і були наближено однаковим (рис. 4.3).

Таблиця 4.1

**Показники скринінгу розвитку правової компетентності
адміністраторів вищої школи**

Критерії Рівні	репродуктивний				евристичний				творчий			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%
Високий (А)	35	23,33	32	21,33	23	15,33	25	16,67	15	10,00	14	9,33
Підвищений (В)	79	52,67	84	56,00	51	34,00	51	34,00	40	26,67	42	28,00
Середній (С)	36	24,00	34	22,67	76	50,67	74	49,33	95	63,33	94	62,67
Всього	152	100	148	100	152	100	148	100	152	100	148	100

Результати оцінювання свідчать, що розподіл слухачів на рівнях сформованості правової компетентності статистично аліквотні, за кожним із критеріїв у кожній з груп (КГ та ЕГ) переважають середній та підвищений рівні формування їх правочинності.

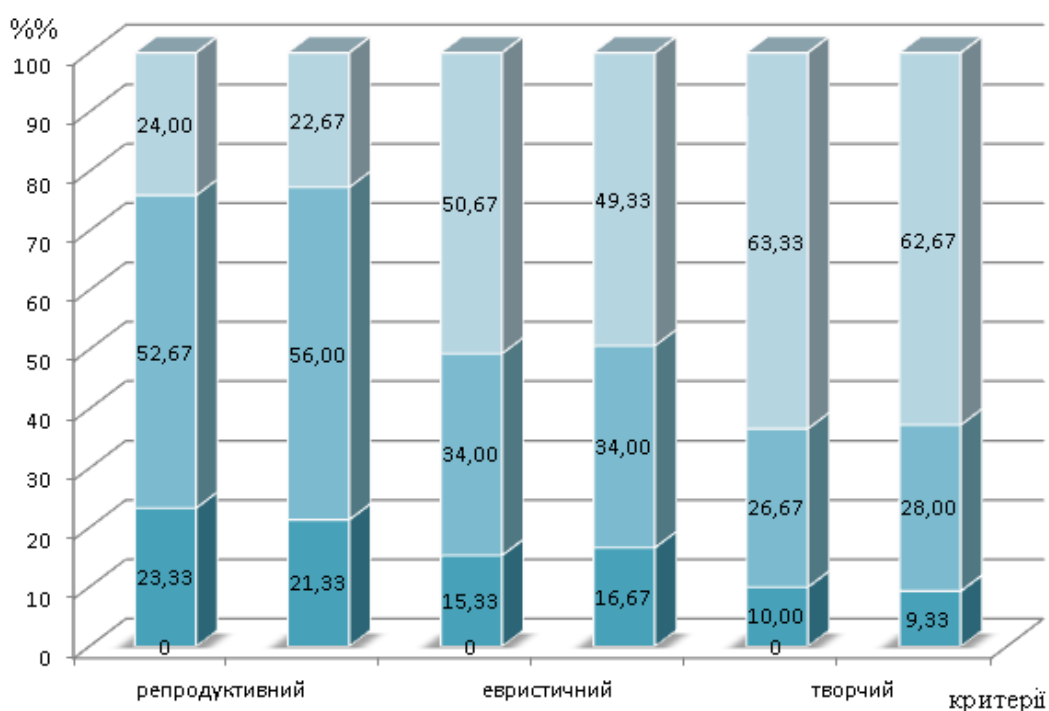

Рис. 4.3. Порівняльний аналіз КГ та ЕГ на діагностико-ідентифікаційному етапі

На констатувальному етапі педагогічного дослідження забезпечено відповідність ефективності розвитку рівня сформованості правової компетентності адміністраторів ВШ у системі післядипломної підготовки (з вихідним потенціалом скринінгу НМЗ до наростаючого на формувально-креативному за умов впровадження власних наукових продуктів).

Результати аналізу на функціонально-креативному етапі педагогічного дослідження сприяли визначенню рівня розвитку сформованості правової компетентності адміністраторів ВШ у системі післядипломної освіти за критеріями

(репродуктивним, евристичним та творчим) та рівнями (високий, підвищений та середній). З метою визначення ефективності, об'єктивності та зручності використання сформульованих критеріїв рівня сформованості правової компетентності адміністраторів ВШ був використаний статистичний метод, зокрема й для обрахунку сумарної зваженої оцінки.

Констатовано позитивні зміни у рівні розвитку сформованості правової компетентності адміністраторів ВШ у експериментальних (ЕГ) і контрольних (КГ) групах за всіма критеріями. Встановлено, що позитивний приріст на високому та підвищеному рівнях сформованості правової компетентності адміністраторів відбувся за рахунок зменшення кількості респондентів із середнім рівнем на формуально-креативному етапі педагогічного експерименту. Позитивна динаміка забезпечується впровадженням курсів і дисциплін «Методика навчання: адміністративне право», «Методика наукового дослідження в галузі екологічного права (природоресурсного, природоохоронного)», «Методологія системного адміністративного управління вищої школи», «Методологія експертного оцінювання релевантності дослідження освітніх систем», створено практикум з формування правової компетентності адміністраторів ЗВО в освіті впродовж життя на засадах сталості для галузей знань: 28 «Публічне управління та адміністрування», 07 «Менеджмент та адміністрування», 08 «Право» (адміністративне).

Таблиця. 4.2

Порівняльні дані скринінгу розвитку правової компетентності адміністраторів ВШ в ЕГ та КГ після педагогічного експерименту

Критерії Рівні	Евристичний						Конативний						Креативний					
	ЕГ			КГ			ЕГ			КГ			ЕГ			КГ		
	К-ТЬ	%%	ВІДХИЛЕННЯ %	К-ТЬ	%%	ВІДХИЛЕННЯ %	К-ТЬ	%%	ВІДХИЛЕННЯ %	К-ТЬ	%%	ВІДХИЛЕННЯ %	К-ТЬ	%%	ВІДХИЛЕННЯ %	К-ТЬ	%%	ВІДХИЛЕННЯ %
Високий (А)	43	28,67	2,29	34	22,67	0,57	31	20,67	2,06	27	18,00	0,63	23	15,33	1,91	16	10,67	0,37
Підвищений (В)	94	62,67	7,14	92	61,33	2,30	76	50,67	6,74	59	39,33	1,93	65	43,33	8,04	50	33,33	1,80
Середній (С)	13	8,67	-9,43	24	16,00	-2,87	43	28,67	-8,80	64	42,67	-2,56	62	41,33	-9,95	84	56,00	-2,17
Всього	152	100		148	100		152	100		148	100		152	100		148	100	

Під час релевантного етапу педагогічного експерименту встановлено, що розроблена модель професійного розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи в післядипломній освіті є верифікованою за допомогою χ^2 – критерію К. Пірсона. Виявлено, що для $\alpha=0,05$ всі спостережувані значення критерію К. Пірсона перевищують критичне значення, то з надійністю $p=0,95$ можна стверджувати про підвищення у адміністраторів управлінців експериментальної групи рівня сформованості правової компетентності за всіма критеріями. У

випадку збільшення рівня надійності до $\alpha=0,01$ отримано підтвердження висновків про підвищення рівня сформованості правової компетентності адміністраторів експериментальної групи лише за репродуктивним і евристичним критеріями.

Результати здійсненого дослідження дали підстави обґрунтувати пропозиції щодо перспектив розвитку правової компетентності у адміністраторів ВШ у системі післядипломної освіти.

Висновки. У дослідженні вирішено наукове завдання обґрунтування теоретико-методичних засад та експериментальної перевірки змодельованого змісту і організації розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у післядипломній освіті.

Теоретико-аксіологічний аналіз психолого-педагогічної літератури щодо аспектів розвитку правових компетентностей в адміністраторів вищої школи в післядипломній освіті уможливив низку висновків зі здійсненого дослідження. У дослідженні вирішено наукове завдання обґрунтування теоретико-методичних засад та експериментальної перевірки змодельованого змісту і організації розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у післядипломній освіті.

Здійснено теоретико-аксіологічний аналіз наукової літератури з проблем розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у системі післядипломної освіти. Стан розробки наукової проблеми розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у системі післядипломної освіти схарактеризовано за джерельним базисом генези й еволюції методології формування і розвитку превалюючих парадигм та поглядів щодо управління з метою досягнення ефективності функціонування цілей і завдань політики якості, освітньої політики, сталості впливу інституцій вищої школи післядипломної підготовки на стан і розвиток академічної потенціалу суспільства та модернізацію освітньо-наукових систем неперервної підготовки адміністраторів, керівників і службовців, зокрема, та професійних кадрів із правовими компетентностями закладів вищої освіти в цілому.

Обґрунтовано теоретичні і методичні засади розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи в системі післядипломної освіти. Встановлено, що розвиток правової компетентності адміністраторів вищої школи у системі післядипломної освіти сприяє забезпеченню якості управління ЗВО через актуалізацію професіоналізму особистості адміністраторів вищої школи з правовими компетентностями (за рівнем академічної культури особистості: освітньо-політичної, управлінської, правової і морально-етичної, вираженої у правовій компетентності зі здібностями системно-управлінської діяльності, самоменеджменту, самоосвіти та виховання як власних менеджерських якостей, так і у підлеглих, реалізація можливостей неперервності освіти з використання потенціалу активності співробітників) та професіоналізм адміністративно-управлінської діяльності ЗВО (за компонентами професіоналізму управлінської діяльності й самоменеджменту; за видами: інституційного адміністративного й мотиваційного, проектного, процесного, рефлексорного, комунікаційного та конфліктного, якістю

та безпекою на рівнях: діагностування стану і ситуації, просторово-географічного поширення, функціональності, управлінської ієрархії: управління, керівника, адміністратора – із підготовленістю здійснювати її шляхом адміністрування, застосовувати мотиваційні технології та адмінстимулювання для досягнення мети управління ЗВО з урахуванням зовнішніх викликів; професійна культура ділового спілкування, академічність стосунків координаційно-субординаційної взаємодії з підлеглими для гарантування доступності, якості та релевантності академічного простору).

Визначено критерії, показники та схарактеризовано рівні сформованості правової компетентності адміністраторів вищої школи в системі післядипломної освіти. До критеріїв сформованості правової компетентності адміністраторів вищої школи в системі післядипломної освіти віднесено: евристичний (актуалізація професіоналізму особистості адміністраторів ВШ з правовими компетентностями), конативний (професіоналізація становлення і розвитку «Я-адміністратор») та креативний (професіоналізм адміністративно-управлінської діяльності ЗВО). До рівнів сформованості правової компетентності адміністраторів вищої школи в системі післядипломної освіти віднесено: високий (інноваційний рівень постпрофесійної активності професіонала консультанта, дорадника, наставника, методолога з підготовки та професійного розвитку послідовників нової генерації адміністративних працівників; просвітницька діяльність через засоби масової інформації, мережеві системи навчання, розроблення освітніх та наукових програм у взаємодії з вітчизняними та зарубіжними методологами; розроблення та координація вітчизняних та транскордонних наукових соціальних, теологічних і краєзнавчо-пізнавальних проектів; фундаменталізація методології розвитку наукових шкіл системного управління, управління якістю життям, управління сталістю та безпекою), підвищений (професійна адаптація з соціальними гарантіями для молодих працівників, адаптивна валентність випускника до професійних обов'язків та середовища праці й колективу; професійна майстерність креативного рівня досягнення завдань професійної діяльності; творчий потенціал громадянської, патріотичної, національно-ідентифікувальної, соціальної, життєзабезпечувальної праці охоронної і захисної та професійної активності позиціонування себе як професіонала; новаторські трансформації форм, механізмів, засобів і змісту професійної діяльності, модернізація традиційних методів та способів шляхом їх удосконалення) та середній (профорієнтація, професійна самоідентифікація, пошук та обрання майбутнього фаху та професії; професійна освіта фундаментальна та природничо-наукова і профорієнтаційно-прикладна та спеціальна для професійного становлення майбутнього фахівця у ЗВО; вступ до фаху (професії) інтегрована взаємодія ЗВО та працедавця у процесі практичної підготовки і стажування, після здобуття освіти, працевлаштування та його моніторингу згідно з вимогами).

Виявлено педагогічні умови розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи у системі післядипломної освіти, до яких належать: створення науково-обґрунтованої структури, організація сприятливого академічного середовища для розвитку правової компетентності адміністраторів ВШ та доступ-

ність системи післядипломної освіти (професійний розвиток адміністраторів вищої школи й усвідомлення можливостей їх професійного самовдосконалення в управлінській діяльності; поєднання традиційних методів навчання з інноваційними, спрямованими на моделювання ситуацій професійного розвитку; поглиблення практичної складової, активізації науково-дослідницької роботи та підвищення значимості самоосвіти).

Експериментальна перевірка розробленої моделі професійного розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи в післядипломній освіті (стратегічно-адміністративні контент розпорядчого управління, семантично-методологічний, змістово-методичний контент, організаційно-розпорядчий адмінконтент, діяльнісно-творчий та релевантний контент) довела її ефективність, що знайшло підтвердження у високих показниках формувального експерименту, а також засвідчила дієвість виявлених педагогічних умов розвитку правової компетентності у адміністраторів ВШ у післядипломній освіті (професійний розвиток адміністраторів через формування розуміння можливостей професійної самореалізації в управлінській діяльності; поєднання традиційних методів навчання з інноваційними, спрямованими на моделювання ситуацій професійного розвитку; поглиблення практичної складової, активізація науково-дослідницької роботи та підвищення значущості самоосвіти).

Перспективи дослідження вбачаємо у подальших розвідках щодо проблем якості формування та розвитку правової компетентності адміністраторів вищої школи, варіативного компонента відповідних освітньо-професійних програм у післядипломній освіті тощо.

Список використаної літератури:

1. Рідей Н. М., Панченко Л. М., Шолудяк А. А., Богуцький Ю. П. Міжнародні системоутворюючі процеси транскордонної інтеграції освіти впродовж життя на засадах сталого розвитку. Мультимодусні засади післядипломної освіти для сталого розвитку: монографія / відп. ред. Н. М. Рідей, В. П. Сергієнко. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2017. С. 57–128.
2. Богуцький Ю. П., Кацєро О. К., Рідей Н. М. Методологія системного управління та аналітичного оцінювання його релевантності. Управління системами післядипломної освіти для сталого розвитку: монографія / відп. ред. Н. М. Рідей. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2019. С. 9–48.
3. Богуцький Ю. П., Кацєро О. К., Рідей Н. М. Методологія експертно-аналітичної оцінки результатів наукових досліджень. Управління системами післядипломної освіти для сталого розвитку: монографія / відп. ред. Н.М. Рідей. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2019. С. 68–92.
4. Богуцький Ю. П., Шолудяк А. А., Рідей Н. М. Аксіологічно-порівняльний аналіз функцій управління керівництва ЗВО. Управління системами післядипломної освіти для сталого розвитку: монографія / відп. ред. Н.М. Рідей. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2019. С. 334–371.
5. Богуцький Ю. П., Рідей Н. М., Шолудяк А. А. Роль керівників у моніторингу якості управління ЗВО: стан та розвиток освітніх систем. Управління системами післядипломної освіти для сталого розвитку: монографія / відп. ред. Н.М.

Рідей. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2019. С. 371–393. ISBN 978-966-931-205-1.

6. Богуцький Ю. П. Розвиток правової компетентності адміністраторів вищої школи у системі післядипломної освіти. Стратегія післядипломної освіти для сталого розвитку: монографія / відп. ред. Н.М. Рідей. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2018. С. 9–19.

7. Bogutskyi Yur., Katsero O. The perspective of pedagogical innovation. Pedagogical and psychological sciences: development prospects in countries of Europe at the beginning of the third millennium: Collective monograph. Volume 1. Riga : Izdevniecība "Baltija Publishing", 2018. P. 26–45. (*Зарубіжне фахове видання Польщі та Латвії*) ISBN 978-9934-571-62-6.

8. Рідей Н. М., Богуцький Ю. П., Шолудяк Н. М. Сучасний стан дослідження у сфері управління освітою: аналіз керівництва ВНЗ. *Нова педагогічна думка*, 2015. № 3. С. 22–30.

9. Рідей Н. М., Богуцький Ю. П., Шолудяк Н. М. Аналіз функцій управління в системі вищої освіти: аксіологічний і порівняльний аспекти. *Нова педагогічна думка*, 2015. №4. С. 13–23.

10. Богуцький Ю. П. До питання тлумачення систем та організації їх управління. *Педагогічні науки*, 2019. Випуск LXXXVI. С. 222–227. DOI: 10.32999/ksu2413-1865 (*Фахове видання України, що включено до наукометричної бази даних Index Copernicus International*) ISSN (Print) 2413-1865; ISSN (Online) 2663-2772.

11. Nagorniuk O., Ridei N., Bogutskyi Yur. System principles of implementation the effective social and environmental monitoring in Ukraine. *Edukacja – Technika – Informatyka*. Kwartalnik Naukowy Rzeszow. 2016. Nr 1(15). P. 147–151. DOI: 10.15584/eti (*Зарубіжне видання Польщі, що внесено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus ICV 2017: 93.45*) ISSN 2080-9069.

12. Ridei N., Bogutskyi Yur., Sholudiak A. State and perspectives of development of the european space of education and science: syisia of scientific knowledge for a period of life. *Edukacja – technika – informatyka*. Rzeszow. 2018. Nr 4(26). P. 424–435. DOI: 10.15584/eti (*Зарубіжне видання Польщі, що внесено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus*) ISSN 2080-9069.

13. Рідей Н. М., Шолудяк А. А., Богуцький Ю. П. Стан та перспективи розбудови європейського простору освіти і науки: система наукового пізнання впродовж життя. *Освіта впродовж життя: соціальні запити, сучасні виклики та пріоритети в реалізації*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (Київ, 22 березня 2018). Київ, 2018. С. 57–66.

14. Богуцький Ю. П., Рідей Н. М. Науковий потенціал у системі післядипломної освіти для сталого розвитку. *Актуальні питання педагогіки та психології: наукові дискусії*: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 7–8 вересня 2018). Харків, 2018. С. 24–28.

15. Богуцький Ю. П. Аналіз ролі керівництва в сфері управління ЗВО. *Педагогіка та психологія сьогодні: постулати минулого і сучасні теорії* : Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 19–20 жовтня 2018) Одеса, 2018. Ч. 1. С. 20–25.

16. Богущкий Ю. П. Інтегративна функція керівництва в управлінні системами вищої і післядипломної освіти. *Психологія та педагогіка: сучасні методики та інновації, досвід практичного застосування: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції* (Львів, 26–27 жовтня 2018). Львів, 2018. Ч. 1. С. 146–149.
17. Bogutskyi Yu. P. Functions and mechanism of management of system HE. *International Science and Technology of the Present Time: Priority Development Directions of Ukraine and Poland: Multidisciplinary Conference* (Wolomin, Republic of Poland, 19–20 October 2018). Wolomin: Izdevnieciba «Baltija Publish-ing», 2018. V. 6. P. 8–11
18. Bogutskyi Yu. P. Administrative aspects of the management of educational systems of protection. *Modern educational space: the transformation of national models in terms of integration: Conference Proceedings* (Leipzig, October 26, 2018). Leipzig: Baltija Publishing. P.173–177.
19. Bogutskyi Yur., Katsero O., Ridei N. Methodological interpretation systems and management you. *Current directions of scientific research: Collection of scientific articles*. Verlag SWG imex GmbH, Nuremberg, Germany, 2018. P. 196–199.
20. Богущкий Ю. П. Методологія системного управління та аналітичного оцінювання його релевантності. *VinSmartEco: збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції* (Вінниця, 16–18 травня 2019). Вінниця, 2019. 436 с.